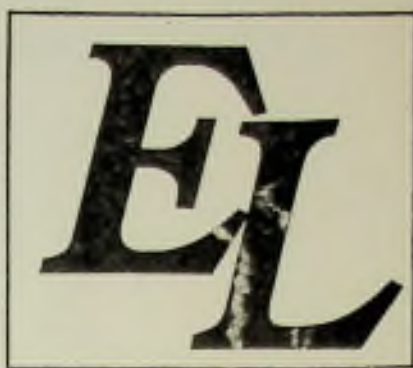

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK. D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK. D-6. Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 8. SEPTEMBER 1975 • FK. D-6 FRANKFURT M. 70, POSTFACH 70 0254 • Nr. 36.

Byla kdysi válka Poslední naděje - armáda

Písmo pro Americké listy

Titul máme vypůjčený od Steinbecka. Ale to je jistě velice odpustitelný blůch. Píse nostalgii obsaženou v onom titulu si totiž Steinbeck válku pamatoval. Pamatoval si také proč se ona vojna vedla. Pravděpodobně proto neváhal jet na stará kolena do Vietnamu a podat svou zprávu o válce, která se vedla tam, — za cíle naprosto shodné s těmi, za něž se bojovalo, dnes už více než před třiceti lety, po celé zeměkouli. Váleželo-li se před třiceti lety je to jistě dárno, ne zase ale tak dárno, aby to mohli zapomenout jednotlivci a jednotlivé národy s jejichž bytím byla ta cívka spojena. Jenže naše bytí nebylo spojeno s válkou vedenou v Pacifiku, a proto se jí tedy nezpomínalo a nezpomíná. Právda je už ovšem taká, že Druhá světová válka skončila až kapitulací Japonska dne 2. září 1945. Pokud toho už soudruzi nějak vzpomínali, rádi se většinou připojovali k obecné atmosféře názoru, že to bylo daleko, — a tudíž se nás to netýká. Pokud se však už o válčení v Pacifiku museli zmínit, činili tak způsobem vždy osobitým. Dálko nejosobitější názor a vysvětlení na události v Pacifiku měl, bláhle paměti, poručík Kohu, takto pracovník Politického oddělení 22. výsadkové brigády. Zástupce velitele pro věci politické se dal v letech Slánskiády ovšem přejmenovat na ryze nesionistické Karas. Ale poručík Kohu, stejně jako poručík Karas, vysvětloval vojákům, kterým bylo naslouchat mu, pokud se jim nepodařilo nepochopit usnou, válku v Pacifiku přibližně takto:

„Sa tam, títo, Amerikáncý, bábrali čtyry leta, srazu. Krasnaja armija, molodec, vyřídili ty svine japonský za čtrnáct dní.“ Poručík Karas byl bledá postava. Sněrování na nohavících jezdeckých kalhot, kterými se tehdy pyšily důstojnické uniformy, měl utlačené cukrářským a zachraňoval svou posici vždy jen zdůrazněním nečinnosti, případně časovým ulitím do špitálu. Zdá se mi však, že to poručík Karas dotáhl ztraceně dále než tuším.

Válka je daleko přes třicet let. Mnozí ji pamatují, jak by ne, ledacos se o ni lze dojist a dozvědět, ale ubývá těch, pro které byla bezprostřední částí osobního vědomí. Pro které byla nejen světovou válkou, ale i osobní záležitostí. Od doby co skončila se bojuje za mrt. A čas utíká. V třiceti letech od konce Druhé světové války je i sedm let od okupace Československa. Děti, které se ve dny okupace narodily, přijdou letos většinou už do druhé obecné. Děťátka, kterým bylo tehdy deset se změnily v jinochy a panny sedmnáctileté. Je vždy pít se po pravdě čehosi co se nás přímo netýká. Většinu lidí na světě je osud Československa stejně lhostejný jako osud Karthága, a většinu lidí na světě není jasné, že osud světa by byl jiný. — kdyby byl býval jiný i osud Karthága.

Těžko se pít pro pravdu či aspoň její přibližné podobě. Zvláště těm, kteří ve společnosti, kde se pítá policie stará o každý čtvereční centimetr našeho života. Kde se přepílá policie stará o to, aby každý tento centimetr byl pokryt nějakou straní a StB prospěšnou aktivitou. Těžko se pít po pravdě, či aspoň její přibližné podobě, dává-li (jaksi) biologický rše za pravdu těm, kdo stojí u výhybek našich malých osudů. A tak se tedy v rámci oslavového roku vzpomíná i ukončení války v Pacifiku. Pietisticky se projevy těch nejčistších i těch nejmenších sovětských představitelů, takže třeba Obrana lidu hodnotí válku v Pacifiku na straně jedné ústy samého velkého maršála Grečka a na straně druhé ústy jakéhosi plukovníka Pokryškina, zakavkazského dopisovatele. Uhodí jste, od maršála Grečka až k Rudolfovi Kalčíkovi jest tato these shodná s onou, kterou kdysi v letech padesátých vyslovil a propagoval poručík Karas. Amerika se patřila s Japonskem čtyři roky a Sovětskému svazu vzala to válka zrovna tři neděle.

Inu, i s rajtkama sněrovánými cukrářským to zřejmě lze při dobré vůli někam dotáhnout. Někdy k tomu ani nepotřebujeme reportérův distanc. Stačí mít spolehlivě uzavřené hranice. V reportáži o znovuvstavení Suezského průplavu, v čísle 24/75 napsal pražský Svět v obrazech:

Nestalo se snad ještě nikdy v historii, aby armáda zůstala jedinou opravdovou nadějí na záchranu demokracie. Taková situace je právě nyní v Portugalsku, kde po nekonečných vinách protestů občanů po celé zemi a po celé škole vynalézavou vládou navrhovaných takzvaných kompromisů — přihlásila se ke slovu portugalská ozbrojená moc s prohlášením, „že nikdy nedopustí, aby valná většina osmdesáti procent národa byla vystavena diktatuře pouze malé menšiny národa“.

Dlouhotrvající boj o zachování demokracie v Portugalsku, sledovaný se zájmem celým světem, se velmi pravděpodobně chýlí ke konci a bude záležet jenom na počtem politicky nevýznamných straně Portugalska a Moskvě — zdali se rozhodnou být za krvavé prolití v Portugalsku odpovědní.

U celého případu je zapotřebí si všimnout jedné velmi

důležité věci. Zprofanovaná komunistická strana Sovětského svazu se velmi ráda, aby uvedla svět v omyl — schovává za socialismus. Nebylo ještě nikdy konkrétnějšího dokladu o tom, jaký strašný rozdíl je mezi dvěma slovy: komunismus a socialismus, jako právě nyní v případě boje portugalského lidu za svobodu, s tamnější socialistickou stranou v čele. A je dokladem také toho, že největším nepřítelem světového komunismu je právě socialismus.

Portugalský případ i včetně všech nešťastných následků pro zemi má také jednu velkou výhodu: že se Moskvě konečně podařilo přesvědčit socialistické strany ve světě, že jsou povinny poskytnout své sesterské straně v Portugalsku svoji podporu ve všech směrech, hlavně i finanční, bez které by portugalská demokracie byla smetena.

A to je kapitál, který bude

hrát ještě v budoucnosti v politickém dění ve světě roli velmi důležitou. Zde se Moskva ve své vypočítavosti konečně také přepočítala.

FIN

Dobrá zpráva?

Český spisovatel a dramatik Pavel Kohout dostal od československých úřadů povolení zúčastnit se osobně světové premiéry své nové hry — Ruleta, kterou uvádí divadlo ve švýcarském městě Lucernu. Kohout obdržel třítydenní výjezdní doložku. O jeho příjezdu do Lucernu referovaly zahraniční televizní i rozhlasové stanice. Chtovaly také Kohoutovo prohlášení na tiskové konferenci, že výjezdní povolení, které obdržel, považuje za první výsledek usnesení evropské bezpečnostní konference rozšířit kontakty mezi Východem a Západem.

Neslavný 13. srpen 1961

Třináctého srpna vzpomínal západní svět jednoho smutného výročí: postavení zdi, rozdělující západní a východní Berlín. 13. srpna 1961 brzy ráno vyrazily k pohraničnímu předělu mezi západním a východním sektorem města jednotky východoněmecké armády, a začalo se se stavbou zdi, která se od té doby stala příslovečným pomníkem nevraživosti a nesnášenlivosti. Západoněmecké deníky uveřejnili k letošnímu výročí statistiky o tom, tolik mrtvých si tato zeď od svého postavení vyžádala. Bylo

jich celkem 70, počínaje východoněmeckým občanem Urbanem, který se 19. srpna zranil při skoku z okna svého bytu do západní zóny tak nešťastně, že za několik týdnů zemřel. Jiní byli východoněmeckými pohraničníky zastřeleni při pokusu o útěk. Jména některých z nich jsou známa — jini zůstali anonymní. Posledním z nich byl východoněmecký voják Burkhard Nihring, kterého zastřelili na útěku jeho kamarádi 5. ledna 1974.

Nicméně, lidé se za celá ta léta stále znova pokoušeli o

útěk. Podle vyhlášení organizace Arbeitsgemeinschaft 13. August, která pořádá u pohraničního přechodu, zvaného Checkpoint Charlie k výročí postavení berlínské zdi výstavku, uprchlo z východního Německa od 13. srpna 1961 161 084 lidí. Za posledních devět let činil roční počet těchto uprchlíků 5 až 6 000. Podle sdělení západoněmecké policie bylo za posledních 14 let usmrceno při pokusu o útěk přes východoněmecké hranice 166 lidí.

Jak už jsme řekli, počet těch, kterým se útěk podařil, je daleko vyšší. Lidé projevovali v těch uplynulých 14 letech nesmírnou vynalézavost. Proslulým se stal zejména tunel, kterým se skupina východoněmeckých obyvatel prokopala na svobodu. Jeden chirurg plaval 25 hodin v moři, pod vodou v potápěčském obleku. Jiný východoněmecký uprchlík si sestavil podvodní plavidlo, které si dal v západním Německu patentovat jako aquascouter. A tak dále, a tak dále.

První, kdo egyptskému lidu nezištně nabídl pomoc při odmítnutí a čištění průplavu byl Sovětský svaz. Postupně se k němu přidávali další státy, mezi nimi i Spojené státy Americké.

— Pak už je technicky operace celkem slušně popsána, až na jednu maličkost. Ani slovem se v ní nenaznačuje, že ji provedli Američané a za americké peníze.

Inu, čtyři roky se Amerika s tím Japonskem bábrala . . . I když si budeme sněrovat rajtry cukrářským nemusíme ještě být pro důlnickou třídu a její představitele ztraceni. A důlnická třída si, jak známo vládnou pouze pomocí svých představitelů, kteří za ni taky jezdí v šestsettrojkách. JBŠ

O ČESKOSLOVENSKU

Do světa

Zboží za víc než padesát milionů korun vyveze do konce letošního roku podnik Kohinoor v Býlovci na Novojičínsku do šestácti zemí světa. Největšími odběrateli hořejových a krasobruslařských bruslí jsou Kanada, Švédsko, Francie a Rakousko. Letos poprvé vyváží ten, to podnik do zahraničí také nový typ skokanského lyžařského vázání.

První tramvaj

se objevila na bratislavských ulicích v roce 1895. Při vzniku městské hromadné dopravy existovaly v hlavním městě Slovenska tři tramvajové tratě v délce něco přes šest kilometrů. Dnes má Bratislava devět linek, 152 tramvají a celkovou délku tramvajové dopravy 97,4 km.

Začala škola

A protože je stále, jak zdůrazňuje strana a vláda, třeba prohlubovat výchovu dětí k správnému světovému názoru, učitelé občanské nauky (za kterýžto název se schovává politická výchova dítěte k marxismu) se musí sami podrobit speciálnímu kurzům v průběhu tohoto školního roku.

Požáry

V jediném srpnovém týdnu bylo v Čechách 24 žňových požárů se škodou čtvrt milionu korun. V jediném případě hořelo obilí — jiskrou z lokomotivy, hořely hlavně stohy — v deseti případech požárů. Shořelo také šest sklizňových strojů a dva sklady pšenin.

Nevšední přírodní úkaz,

erupce gejzíru v Herľanech nedaleko Košic na úpatí Slánských hor, zaznamenal letos už století své existence. Herľany jsou oblíbeným lázeňským a rekreačním střediskem.

Soubor opery a baletu

Národní divadlo odjel na zájezd do Řecka. První představení Prokofjevova baletu Romeo a Julie proběhlo s velkým úspěchem v Aténách.

Čs. textil v Kanadě

V Montrealu probíhá výstava čs. textilu, určená pro užší kruh odběratelů a obchodních zástupců. Čs. textilní zboží se do Kanady dováží už tradičně, hlavně bavlněné tkaniny pro kanadskou konfekci pánských košil, lůžkoviny, lněné zboží, bytové textil apod.

Sériovou výrobu

osobního automobilu T 613 zahájili v odstěpném závodě Tatra Kopřivnice v Příboru na Novojičínsku. Zároveň vyjel z bran tohoto automobilového podniku poslední vůz typu T 603, proslulý "šestsetrojkou".

Mezinárodní

varhaní festival proběhl v Olomouci již po sedmé za účasti nejlepších evropských varhanistů z Rumunska, Maďarska, Francie, Itálie a Československa. Předvedli své umění na největším a nejdokonalejším nástroji ve Střední Evropě, což jsou slavné Englerovy varhany postavené v letech 1740-1745 a rozšířené v poslední době na rozsah více než 10.000 píšťal.

Krásné známky

Vyšla příležitostná emise známek k V. bienale ilustrací pro děti v Bratislavě. Námetly známek tvoří ukázky z ilustrací dětských knih, vydaných v různých zemích — které byly oceněny na předcházejících bienale v hlavním městě Slovenska.

Hospodářská kriminalita

Za první pololetí letošního roku bylo na Slovensku prokázáno 4215 hospodářských trestných činů, jež způsobily škodu za dvašedesát milionů korun. Loni bylo za stejnou dobu o 637 případů méně, čili růst dosáhl skoro dvaceti procent.

Kongres optiků

Praha se stala dějištěm Desátého mezinárodního optického kongresu, na který přijelo dvěstě sedmdesát odborníků ze šestadvaceti zemí světa.

MATENÍ POJMŮ

Nedávno navštívila — v rámci výměnné akce — oficiální skupina československých novinářů Rakousko. V týdeníku Tvorba o tom vyšel — redakční, to jest nepodepsaný článek. Vyplynulo z něho několik zajímavostí. Vládní novinář z Československa se sešel s rakouským ministrem zahraničí a nelenil s otázkou, zda by nebylo možno zastavit výpady části rakouského tisku proti Československu. V Rakousku prý někdy vycházejí neodpovědné články a rozhlasové relace s nedoloženými tvrzeními. Tutéž otázku či spíše žádost přednesli citliví pražští novináři také vedoucímu činiteli rakouské vládní socialistické strany. Ten jim odpověděl, že v Rakousku je svoboda tisku a novinářům nelze doporučit, aby měli psát. Soudruhům ze sousední země navrhl: "Jestliže v našich novinách vyjde článek, s nímž nesouhlasíte, odpovězte, jak to skutečně je, jak se na věc díváte vy". Soudruzi se podivili s dotazem, kdo to prý uveřejní? Rakouský politik se jim osobně zaručil, že to v rakouských novinách vyjde. Vládní žurnalisté od Vlahy žádné nadšení nad fairovou nabídkou neprojevovali.

V další části zmíněného článku se pak dovíme, jak se soudruzi vládní novináři přesvědčili na vlastní oči, že prý vše, co československý tisk o Rakousku píše, je pravdou pravdoucí, i když jsou to věci po výtece kritické. A pak ten článek sám referuje o Rakousku, z různých vybraných a hodících se výroků. Krásně se přece hodí výrok opozičního politika — v Rakousku je na rozdíl od Československa demokracie a tudíž i opozice — že socialistická strana nemá nic společného se socialismem. Z dalšího líčení Tvorby by věci neznalý člověk musel mít o Rakousku dost podivný a hlavně také falešný dojem, nehledě už nato, že neznámý autor se ještě snaží být lacině ironický. Sledujeme-li, co píše západní tisk o naší vlasti, občas shledáme nějakou nepřesnost — zeměpisnou či historickou — někdy se nám zdá, že bud' nedostatek času, či spíše špatný přístup k potřebným informacím vedl k troše fantazie — tím či oním směrem. Sotva však nalézáme protičeskoslovenské výpady.

Jde tu zřejmě o matení pojmu. Jestliže rakouští anebo jiní západní novináři připomínají třeba sovětskou okupaci, jestliže na rozdíl od československého tisku zveřejní třeba u nás zatájené stanovisko Alexandra Dubčeka, hlasy i těch našich občanů, kteří se současnou pražskou režimní politikou nesouhlasí, jestliže ve svých úvahách posuzují dnešní československou situaci, z hlediska demokracií světového náfantazie popisoval zpravodaj zoru, těžko říct proč by to mělo být neseriózní, proč by to měly být protičeskoslovenské výpady. Nikdo se nepodivuje, když komunističtí pražští žurnalisté všelijak ličí — a přitom třeba velmi, velmi zaujatě — situaci v západních zemích, když na vše pohlížejí z hlediska své předsané ideologie. Koncem května vyšel v Rudém právu článek — Kdo straší Rakušany. Jeho autor si na vídeňských ulicích našel přesele se vybavoval s komunistou, roznášejícím spoustu letáků, obšírně citoval výroky taxikáře, svévolně, s vědomou ský pořad rakouské televize.

Mám dojem, že v Rakousku jeho podivné povídání nikoho ani nevzrušilo a že se ho

ani nikdo nesnažil přesvědčovat, aby byl serióznější.

Západoněmecký zpravodaj pražského rozhlasu Josef Hory si docela nedávno kládně zatelefonoval do bytu bavorského komunistického spisovatele Krocetze. Pan Krocetz je komunistá správného bolševického ražení, a tak pro potřeby pana Hory a pražského rozhlasu dlouhé minuty rozčileně hřímá urážky na politiky a politické strany vlastní země, spílal spisovatel rozhodně významnějšímu než je sám — Alexandru Solženicynovi jako zrádci lidství, postěžoval si na těžkou osobní krivdu, totiž, že nebyl oslaven v pětáctiřetiminutovém programu západoněmecké televize, kde ho prý snad slavit měli. Bylo to sice všechno dost nemístné, ale zase se nic nestalo a nestane. Ani panu Krocetzovi, ani panu Horovi. Smutné zkušenosti máme z té druhé strany. Zahraniční novináři v Československu riskují velikou nevolí úřadů, chtějí-li navštívit třeba jen jednoho z tisíců u nás umlčovaných a persekvovaných bývalých spisovatelů, politiků, vědců. Sotva si dovolí zavolat je pro potřeby svého vysílání do bytu, nechťejí-li

(Pokrač. na str. 5)

Sdělení redakce a administrace

Vzhledem k lepšímu zabezpečení dodávání Amerických listů rozhodlo se vydavatelství v New Yorku přenést evropskou redakci a expedici AL do Frankfurtu nad Mohanem. V budoucnosti budou AL vycházet pod novým názvem EL — Evropské listy jako evropské mutace Amerických listů. Veškerou korespondenci v Evropě a také platby za EL je možno okamžitě převádět na níže uvedenou poštovní schránku a konto.

Nová evropská adresa: FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Platit můžete:

- bankovním převodem v Německu nebo z ciziny na adresu: Frankfurter Kurier, Konto Nr. 61 00 220, Commerzbank, 6 Frankfurt/M. 90, Gräfrstr. 85, Připíšte účel platby: EL
- červenou poštovní poukázku (z ciziny mezinárodní) na adresu: FK, 6 Ffm 70, Postfach 70 0254 s udáním poštovního šekového konta, tedy: Postscheckkonto 3281 90 — 608, Postscheckamt Frankfurt
- v Německé spolkové republice lze též platit zelenou složenkou "Zahlkarte" (jistou ohraďte zdarma na každém pošt. úřadě) a vyplňte ve všech dílech: nezapomeňte účel platby: EL na číslo Postscheckkonta 3281 90-608, Postscheckamt Frankfurt/M. a adresu FK, 6 Ffm 70, Postfach 70 0254.
- ve Švýcarsku můžete zatím platit odesláním poštovní poukázky na konto 80 — 898 s udáním "Z. G. Americké listy"
- převodem z banky na: Schweizerischer Bankverein, Fil. Obeistrass, 8033 Zürich s poznámkou "Z. G. Americké listy P3-622 '890".

Roční předplatné (52 čísel) činí v Německé spolkové republice DM 46, pololetně DM 23, čtvrtletně DM 11,50 ve Švýcarsku ročně SFr. 50.00, pololetně SFr. 25.00, čtvrtletně SFr. 13.00

v jiných zemích v příslušném přepočtu v jiné měně

ZA JÍMATE SE O DENI V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné zjevy časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je holavým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

EVROPSKÉ LISTY,

FK, D-6, Frankfurt M. 70, Postfach 70 0254 Přihlašuji se za odběratele "Evropských Listů" a předplatím zaplacením poštovní složenkou (celoroční, pololetní, čtvrtletní. Nehodí-li se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo nřepočet v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

AMERICAN LISTY, evropské vydání — EL. Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 293 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevýžadané rukopisy se nevracejí — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICAN LISTE, Edition for Europe — EL. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 293 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

UŽ SEDM

Ferdinand Peroutka

Sedmé výročí okupace. Dáváme si dohromady fakta a snažíme se vycítit náladu dema. Lze-li tomu zabránit, exil a domov nemají mít různě tempo. Fakta . . . Sověty nastolená diktatura je opevněná, po zuby ozbrojena, důsledná, vyleštěná. Země je plna ruských vojáků. Zde může napadnout, že militarismus je poslední stádium komunismu.

Před nějakým časem známý, statečný Josef Smrkovský byl by málem uveden lidí do omylu. Byl páteří Pražského jara, Dubček byl spíše proktorem. V červenci 1973 Smrkovský se rozhodl napsat Brežněvovi dopis. Měl několik příznivých dojmů. V sovětech byli z vedoucího kolegia odstranění dva muži, kteří měli v Československu nejhorší pověst. Nějací menší sovětsí činitelé sešli se se Smrkovským k pohovoru, Smrkovský za tím tušil "iniciativu nejvyšších kruhů". Předpokládal, že Brežněv velmi trpí zalvrzelostí Čechoslováků, kteří na všechno odpovídali mlčením. Mimo to, ovšem, Smrkovský byl aktivistický temperament, jenž úplně vylovení z veřejné činnosti nedobře snášel. Měl svůj plán. V dopisu výmluvně vyložil situaci Československa: v naší zemi, soudruhu Brežněve, došlo k vážnému úpadku vědeckého a kulturního života, který byl zbaven mnohých schopných tvůrců; Československu hrozí dlouholetá stagnace, ne-li marasmus; kdyby to tak šlo dále, Československo by nemohlo obstát v moderním světě s jeho zvětšenými nároky na hospodářskou prosperitu a na "ideologickou aktivitu"; Rusko a Amerika se dohodly, že si nebudou nepřáteli; špatný poměr mezi sověty a československým lidem překáží mírové atmosféře; propast mezi vámi a námi, soudruhu Brežněve, je anachronismus, "faktor jakéhosi posledního záchvěvu studené války". Smrkovský upozornil Brež-

něva také na to, že "plný rozvoj osobnosti" nebyl v Československu vyřešen. S dojmavou upřímností toho, kdo přecenil Brežněvův zájem o československou prosperitu, Smrkovský prosil: dovolte nám být tou prosperující zemí, již bychom mohli být.

Nejsme členáři Brežněvových myšlenek, ale tušíme, že mu několikrát přišlo zamračit se. Četl, že Československu schází "ideologická aktivita" a "rozvoj osobnosti". Avšak, jestliže se dobře pamatuje, nebylo právě toto — ideologická aktivita a rozvoj osobnosti — proti čemu v srpnu 1968 vyslal vojáky pěti komunistických zemí do Československa? Nepřivolává pisatel dopisu zpět Pražské jaro?

A byl v tom ovšem omyl. Svět domnívá se vědět, že k invasi Československa došlo na základě "Brežněvovy doktriny". Když Smrkovský psal Brežněvovi, snad kalkuloval takto: kdo tuto doktrínu vymyslel, může ji odvolat, jestliže se mu domluví. Avšak: dvanáct let před invasi Československa, roku 1956, Chruščov nakázal sovětský vpád do Maďarska. Učinil tak na základě Brežněvovy doktriny? Polovina Polska, baltické státy byly kdysi při první příležitosti obsazeny. Neznámý tehdy Brežněv to koncipoval? V létě 1938 anglická a francouzská delegace vyjednávaly v Moskvě o spojeneckou smlouvu. Jednání skončilo neúspěchem, když Anglie a Francie prohlásily, že demokratické svědomí jim nedovoluje přijmout sovětské podmínky. Jaké to byly podmínky? Jejich jádrem bylo, dávno před Brežněvem, právo na intervenci v sousedním státě, jestliže by podle úsudku sovětů tam nabylo převahy smýšlení sovětům nepříznivé, zejména kdyby tam byla nastolená vláda, již by sověty podezřívaly. Jak přesně byla už tenkrát definována československá situace roku 1968? Či-

li: už před čtyřiceti lety byla "Brežněvova doktrína" hotova. Přesvědčení sovětů, že mají právo na výboj v okolí, vždy existovalo. Brežněv ve své chvíli byl dočasným, pomíjivším vykonavatelem staré, neměnné doktriny sovětského komunismu. Josef Smrkovský marně žádal tohoto jediného, aby to snad poněkud změnil.

Minění přátel Smrkovského o jeho dopise se rozházelo. Jedni byli skeptičtí, jiní to pokládali za pravý čin v pravý čas. Tito vypracovali memorandum a rozeslali je k posouzení. V memorandum se v podstatě pravilo: je možno očekávat příznivý vývoj, zatím je třeba "nedráždit vládu". Do té chvíle se zdálo, že by bylo třeba velkého převratu v myslích, kapitulace národní, občanské i morální, aby komunistická vláda se přestala rozčilovat. Snad autoři memoranda měli na mysli exil, ten aby omezil svou výřečnost. Ledové mlčení Brežněvovo, které následovalo po tomto dopise, ukončilo tuto epizodu.

Co zatím ostatních čtrnáct milionů obyvatel? Dostali jsme dopis: "Co se to děje doma?" Pisatel přehlédl, že sám si odpověděl, když nadhodil, že tam nastal "oddech organismu". Po tři desetiletí lidé procházeli nadějemi a zklamáními, jež doba měla pro ně v zásobě. Často se připomíná Sisyfův balvan. Jestliže jednou tlačil balvan do výše — nebo zůstal sedět u něho v údolí, kam poslední spadl? Sympatizující americká autorka vzkázala, že vždy ještě zbývá "nějaký život". Jestliže toto vzkazuje někdo ze své všestranné svobody a ze svého ne "nějakého", nýbrž plného života, může to vypadat jako cynismus. Jestliže však lidé sami se rozhodnou pro "nějaký život", tu se projevuje životní pud. Člověk má jen jeden život a váhá odsoudit se k tomu, aby jej dožil v černém mraku, aby pocíť neštěstí neochvějně a v askesi pěstoval. Doufáme, že vždy budeme mít tolik rozumu, abychom nepolemisovali, jestliže životní pud jedině nebo množství se projeví. Diktatura je tedy obrněná, vyleštěná a nabízí hmotné výhody těm, kdo budou lže. Obyvatelstvo prošlo uvažováním, co je možné, vzdalo se nemožného a — rozumně podle našeho mínění — přijímá, co ulehčuje život. Co za to dává? Režim nepřestává být nespokojen a hledá každého občana. Nedosáhl svého nejvyššího cíle: vpravil do lidí pocit, že žijí normálně, vyprošťovat z nich vědomí, že by mohli být jinak. Nepodařilo se mu přeměnit Čechoslováky ve "východní lidi". Přirozenost, již nazývá spontánností, je jeho nepřítel, a on je nepřitelem

přirozenosti. Jsou utopistické romány a dramata, mezi nimi Čapkevo "R.U.R." V Orwellově "1984" "Velký Bratr" přišel, zmocnil se vědy a všeho ostatního a vede velký boj proti přirozenosti, aby se udržel. V románu Angličana Aldousa Huxleye diktátor zakáže Shakespeara za to, že se v něm nepřipustně zrcadlí mnohostrannost lidské povahy.

Před padesáti lety, roku 1925, někteří čeští spisovatelé se vyjádřili v anketě "Proč nejsem komunistou". Bude třeba znovu to říci. V dopisech z domova někdy se ozve chvála toho nebo onoho, co režim dělá. Také doufáme, že nikdy se nebudeme snažit posílit naši posici tím, že bychom fakta ignorovali. Životní úroveň je vyšší než byla od roku 1948. Nemocenské a starobní pojištění funguje. V nových bytových střediscích, jak někdy stojí v dopisech, jsou příjemné, čisté, travnaté plochy. Ano, ale "Proč nejsem komunistou?"

Revisionismus je věčným soupelem sovětského komunismu. Když Lenin ještě byl exulantem a ve Švýcarsku a na Capri vykládal svou nauku, revisionismus vznikl v myslích mnohých, kteří mu naslouchali. Vymyslel pravidla pro svou válečnou, močičtívou stranu a žádal, aby byla přijata jako pravidla všelidská. Z toho se rodil a stále bude se rodit revisionismus, a sovětský komunismus si nebude jist. Nepočítáme s žádným jiným spiknutím než s tím velkým, trvalým spiknutím, které je v odporující přirozenosti lidí. Podle obecného úsudku diktátorský radikalismus v Československu je na vrcholu, režim má světový rekord v poroučení. Bez přestání žádá, aby občané opakovali, co jim předpisuje. V Ibsenově dramatu "Následníci trůnu" umírá arcibiskup, kolem něho kněží a mniši se modlí za spásu jeho duše. Arcibiskup se dívá na bratra Ambrože a vykřikne: "Ten pes se modlí nedbale!" Ano, máte pravdu, ti psi se modlí nedbale. Přijde-li příležitost, začnou vyjadřovat své vlastní myšlenky, jak bylo za Pražského jara, jak se dělo i v jiných komunistických zemích. Sovětsí komunisté spravují rozsáhlé impérium nedobrovolnosti. Ač má

TEMNÁ RUS

Moskevská abstraktní malířka Lydia Mastěrková, známá i za hranicemi, sdělila západním novinářům v sovětském hlavním městě, že zažádala o emigraci, protože chce žít na Západě. Osmá čtyřicetiletá umělkyně sehrála ústřední úlohu při výstavě neortodoxního umění, uspořádané loni na podzim v Moskvě pod širým nebem a rozehnané sovětskou policií, a podílela se i na jiných tateckých výstavách. Mastěrková prohlásila, že v posledních měsících nebyla s to vystavovat na veřejnosti. Emigrační úřady nakonec přijaly od ní a jejího 26 letého syna Igora všechny příslušné dokumenty, ale dosud na její žádost neodpověděly. Mastěrková chce odjet se svým synem do Spojených států, kde žije od jara letošního roku její neteř. Po sochaři Ernestu Nizyvěstném je Lydia Mastěrková druhým předním sovětským umělcem, který zažádal letos o emigraci. Žádost Nizyvěstného sovětské úřady minulý měsíc zamítly.

OSTROVY NA PRODEJ

Australská vláda se rozhodla odkoupit sedmadvacet Kokosových ostrovů od jejich majitelů, rodiny, která je měla ve vlastnictví po dobu více nežli půldruhého století. Ostrovy leží asi patnáct set námořních mil západně od břehů Austrálie a umožní koupit pomůže nový zákon, který byl australským parlamentem právě schválen. Ostrovy byly osazeny rodinou Clunies-Ross v roce 1827. Hlavy tohoto rodu od té doby až dosud vládly autoritativně jeho domorodému obyvatelstvu, jehož počet dosahuje slopadesáti a je malajského původu. Zájem Austrálie o tyto ostrovy je strategický.

velký počet pochopů, není to pohodlná posice ve světě — který je ve varu, a kdy je mnohem méně definitivnosti než kdy bývalo. To platí i pro druhou stranu. Zkoumáme, někdy starostlivě, v jakém stavu jsou ve světě síly svobody a síly nesvobody.

Dobrého kuchaře

A

kuchařku

příjme

vzorná československá restaurace

VAŠATA

339 E. 75th St. — New York City 10021.

TELEFONY: 650-1686 650-1422, 535-1193

Ferdinand Peroutka: BUDOVÁNÍ STÁTU

se právě expeduje

Objednávám výtisků I. svazku (celkem 5 svazků) díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.

Přikládám šek (money order) na dolarů.

Jméno

Adresa

Podpis

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.

Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt.

SVĚT O VÝROČÍ
INVASE

Francouzský list Le Quotidien De Paris, přinesl materiál o Československu pod zahlavím Pražská zima. Uveřejnil také text studie, kterou napsal v roce 1968 spisovatel Václav Havel o demokratické opozici v socialistickém státě a zprávu nepodepsaného autora z pražského ruzyňského vězení. Oba texty jsou vybrané z nové knihy o Československu, která má v brzké době ve Francii vyjít.

Výročí okupace věnovala svou zprávu také pražská redakce britské tiskové kanceláře Reuter. Napsala, že v naší zemi se řeší dilema, zda je možno vrátit zpět do tvůrčího života odborníky, kteří byli zbaveni odpovědných míst, protože odmítají oficiální linii. Většina občanů — soudil Reuter — se zajímá o zlepšení své životní úrovně. Pro prostého člověka je ideologický zmatek méně zajímavý, než problém, jak získat dobrý byt, automobil, dovolenou v zahraničí. Avšak invaze Varšavského paktu rozděluje vládnoucí komunistickou stranu a inteligenci, znamená osobní tragedii pro tisíce předtím věrných straníků a jejich rodiny. Případy přímé persekuce nejsou časté, ale vyloučení ze strany jen třeba za nesouhlas s invazí, znamená, že bývalým členům jsou uzavřena všechna odpovědná místa. Vznikla — psal Reuter — jakási zvláštní strana vyloučených komunistů, kteří žádají dialog se současným vedením,

Mezinárodní přehled

aby se tato roztržka ve straně vyřešila. Tato skupina je ovšem jen částí menšiny, schopné aktivní kritiky. Reuter pak shrnul některé příklady opozičních akcí poslední doby, především Dubčekův protestní dopis a ohlas, který vyvolal, a zmínil se i o policejním pátrání po dokumentu, jenž prý sepsal Zdeněk Mlynář, který obhajuje ideu demokratického socialismu a který prý byl určen pro připravovanou konferenci evropských komunistických stran.

Západoněmecký týdeník Bunte přinesl na dvou stranách textově-obrázkovou reportáž o Alexandru Dubčekovi. Na dvou fotosekncích ukazuje Dubčekův rodinný domek v Bratislavě a jednu starší Dubčekovu fotografii z doby, kdy byl československým velvyslancem v Turecku. Reportér novin popisuje, jak se ubytoval v jednom bratislavském hotelu, ve středu města, a jak se hned ten první večer, co přijel do slovenské metropole, vypravil do ulice, v které Dubček bydlí. Ze svého auta viděl, že Dubčekův domek je nápadně-nenápadně střežen, a že si někdo zapisoval číslo jeho auta. Reportér se pak k domku vydal pěšky a čekal tři dny, ve vzdálenosti asi 100 metrů, než se mu podařil fotografický úlovek, který týdeník Bunte také otiskuje: obrázek Dubčka, jak pracuje na zahradě. Repor-

tér líčí, že Dubček se zdržoval na zahradě jen několik minut, takže měl vůbec štěstí, že ho dostal do kamery. Na obrázku drží Dubček v rukou lopatu, má nasazené brýle a je oblečen do tmavých kalhot a kostkované košile. Západoněmecký novinář se v rozhovorech s lidmi v Bratislavě na Dubčka často ptal. Mnozí reagovali tak, že rozhovor přerušili a jiní tak, že položili svůj ukazováček na ústa. Jistě výmluvné gesto — i pro dnešní Dubčekovu situaci.

PEKING A HANOJ

Nedávno, zcela krátce před kambodžskými návštěvníky byla v Pekingu hospodářská delegace ze severního Vietnamu. Z prohlášení představitelů obou stran vyplývá, že na přelomu byla budoucí čínská pomoc oběma vietnamským státům. I když se styky mezi Pekingem a Hanojí zdají srdečné, není tajemstvím, že Číně působí vážné starosti svazky mezi severním Vietnamem a Sovětským svazem. Čínský tisk už dlouho nepřímo varuje Hanoj, aby neudržovala příliš úzké styky s Moskvou. Staví na pranýř způsob, jakým Sověty používají svou hospodářskou pomoc, aby získaly vliv v různých zemích — například v Egyptě. Čína nabízí severnímu Vietnamu své zdroje jako skromnou protiváhu k rozsáhlému programu sovětské pomoci. Ale zda Hanoj vidí takto celou otázku, není jisté. Někteří diplomati v Pekingu soudí, že se svazky mezi Hanojí a Moskvou stále upevňují a opačné argumenty není slyšet.

OTAZNÍKY KOLEM
SIHANOUKA

Do severokorejského hlavního města Pchjongjangu přiletěl po návštěvě Číny kambodžská delegace, vedená vůdcem rudých chmerů Chieu Samphanem, jakož i ministerským předsedou takzvané královské vlády národní jednoty Penn Nouth. Podle různých zpráv se kambodžští hosté, které uvítal na letišti severokorejský viceprezident Kim Dong Gju, sešli s princem Sihanukem, titulární hlavou kambožského státu. Sihanuk žije od roku 1970, kdy byl zbaven moci, v dobrovolném vyhnanství. Většinu této doby ztrávil v Pekingu. V květnu letošního roku se vydal do severní Koreje, kde zřejmě ještě stále pobývá.

Na večeri, kterou v Pekingu uspořádala čínská vláda pro kambodžskou delegaci na závěr její čtyřdenní návštěvy, vůdce rudých chmerů Samphan a místopředseda čínské vlády Teng Hsiao-ping připili na zdraví prince Sihanuka. Samphan se otevřeně přimlouval za čínskou pomoc kambodžskému hospodářství,

které je v kritickém stavu, ale nijak nenaznačil, jakou úlohu má v Phnom Penhu hrát Sihanuk, kterého Číňané už pět let plně podporují. Před svým odjezdem z Phnom Penhu do Pekingu Samphan v prvním interview, které poskytl kambodžskému rozhlasu od svého nástupu k moci, doznal, že teprve za rok či dva bude možno zajistit dostatečné množství potravin pro kambodžské obyvatelstvo. Místopředseda čínské vlády na zmíněném banketu sice výslovně nepřislíbil Kambodži pomoc, ale pozorovatelé soudí, že kambodžská delegace neodjela z Pekingu s prázdnými rukama, tím spíše, že ujistila Čínu svým přátelstvím. Neznámým prvkem zůstává nadále politická budoucnost prince Sihanuka.

NOVÝ NEKLID
V ČINĚ?

Do několika továren v Hangčou byly poslány jednotky čínské armády, aby pomohly pracujícím splnit plán výroby. Není vyloučeno, že Čína vstupuje do nového období neklidu, ale důkazů o tom je zatím málo a jsou příliš slabé. Hangčou je město, kde si za kulturní revoluce ultralevicové skupiny počínaly obzvláště radikálně. Po řadu týdnů loňského léta a na jeden den letos v létě se v Hangčou objevily plakáty, které kritisovaly změny, k nimž došlo od skončení kulturní revoluce. Podobnou — snad jen výraznější řečí, hovoří i letáky, které jsou v posledních týdnech zasílány cizím diplomatických zástupcům v Pekingu. Podle všeho jsou letáky asi vyráběny v hlavním městě, mohou však být dílem politických outsiderů.

Ve vysílání pekingského rozhlasu z 21. července letošního roku, se hovořilo o potížích při plnění plánu v Hangčou a jako příčina se udávala škodlivá činnost kontrarevolucionářů, revisionistů a hrstky třídních nepřátel.

O vážným potížích na čínských železnicích se zmínil stranický deník Zen-Min-Z-Pao. Na začátku letošního roku nebyl prý v jižních provinciích splněn plán dopravy. V druhém čtvrtletí se však podařilo zdvojnásobit objem dopraveného zboží. Peking byl na začátku roku plný pověstí o stávkách v Čekjanské provincii a o zatýkání stávkujících. Hangčou, město, kam mohou odjet i turisté bez zvláštního povolení, byl uzavřen v tuto dobu i pro diplomaty. Jedním z vysvětlení, proč bylo zapotřebí poslat 12 tisíc vojáků do 11 továren k záchraně plánu, jsou spory ve vedení komunistické strany v Hangčou a stávky dělníků — požadujících vyšší mzdy.

SOVĚTSKÉ
BYDLENÍ

Bytová výstavba v prvním státě dělníků a rolníků doznala v posledních letech konečně rozmachu a stala se oblíbeným námětem komunistické propagandy. "Německý ústav pro hospodářský výzkum" v západním Berlíně podrobil sovětskou bytovou výstavbu rozboru a srovnáním s oficiálními statistikami jiných zemí zjistil ve své nedávné zprávě toto: Nepřihlíží se k vybavení a k bytové ploše. Sovětský svaz zaujal s dvěma miliony s dvěma sty tisíci bytovými jednotkami, postavenými v roce 1973, první místo ve světě před Spojenými státy — dva miliony bytových jednotek, Japonskem — milion 900.000 a Německou spolkovou republikou 700.000 bytových jednotek. Ale v poměru k počtu obyvatelstva byl Sovětský svaz ve světovém žebříčku až na místě čtrnáctém. Na každých tisíc obyvatel připadlo totiž v Japonsku 175 nových bytových jednotek, ve Finsku 132, ve Švédsku 120 a ve Švýcarsku, západním Německu, Holandsku a Austrálii po 116 bytových jednotkách. Před Sovětským svazem je ještě Kanada se 112, Dánsko se 110, Francie se 109, Norsko se 106, Španělsko s 98 a Spojené státy s 97 bytovými jednotkami. Ve východním bloku je v čele žebříčku Sovětský svaz s 91 novými bytovými jednotkami na každých deset tisíc obyvatel. Za ním následují Československo, Maďarsko a východní Německo. Při tom je však třeba uvážit, vyzdvihl Německý ústav pro hospodářský výzkum v západním Berlíně, že průměrná plocha nových bytů v Sovětském svazu, to je 49 čtverečních metrů, je značně pod celoevropskou úroveň. Sověty zaostávají v tomto ohledu i za východoevropskými zeměmi. Dodejme, že o zprávě Německého ústavu pro hospodářský výzkum v západním Berlíně informoval frankfurtský časopis Blick durch die Wirtschaft pod zahlavím "Sověty stavějí s nepatrným bytovým komfortem".

NA POMOC
UPRCHLÍKŮM

Spojene státy dají k dispozici dvě velká dopravní letadla na pomoc masové evakuaci bělochů — zejména Portugalců, kteří chtějí odejít z bojující Angoly. Omezovací pomoc v tom smyslu požádal portugalský prezident Francisco da Costa Gomes. Celkem opustí Angolu v nejbližších dvou měsících přes dvěstěsedmdesát tisíc bělochů, převážně portugalských státních občanů. Náklady na evakuaci dosáhnou výšky kolem pěti milionů dolarů. Zatím v Angole zuří boje zejména mezi příslušníky marxistického Lidového hnutí a Národní fronty osvobození.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplácíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připlácujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN
ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,

Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10719

and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

Vyšší princip . . .

Ze všech stran a s nejrůznějším ideologickým zabarvením jsou českoslovenští občané vybízeni k jednotě.

Jednou poněkud rozpačité z konference v Helsinkách, kde vyšlo najevo tolik podstatných globálních rozporů a při vši verbální opatrné vlnivosti i tolik zásadních protikladů, že apel na lidskou solidaritu se zdá jediným východiskem, třebaš i pro tuto chvíli poněkud utopickým.

Uvnitř této jednoty všelidské jsou přísné volání k jednotě konkrétnější, k disciplinovanému pochodu v sevřených řadách se všemi ostatními příslušníky socialistického bloku. Českoslovenští "mluvčí a představitelé" nenechali nikoho na pochybách, že jednotné usilování o mír a bezpečnost neznamená nějaké "prohnilé a poraženecké ideologické smířovačky", právě v této souvislosti neopomněli zdůraznit význam principiální jednoty při obraně i ofenzivě. Průběžné jsou občané

jako každoročně pobízení k jednotně sevřené "bitvě o zrna" a v poslední době, jak o tom svědčí množící se relace v rozhlasu i články v novinách, k upevňování jednoty mezi Čechy a Slováky, jako by pojednou tento prastarý dějinný vztah přestával být samozřejmostí.

Ze vzpomínky se nám pak v těchto zlátnoucích srpnových dnech, kdy se ročí nejiracionálnější událost našich moderních dějin, vynořuje jednotu jako heslo oněch dnů bezprostředně před katastrofou a po ní a to ne pouze jako jediný možný a účelný program odporu proti mocenské přesile, ale i jako naléhavá výzva k určitému individuálnímu postoji mravnímu, ba rovnou jako jakási magické zaklínadlo, které nedovolí démonům, ale vnikli do ochranného kruhu.

Ozývá-li se tedy tato výzva k jednotě tak často, zleva i zprava, jednou s tremolem idealistické utopie, jindy jako operativní příkaz omezující se záporným předznakem, a potěší v oně veleznámé tónině staré fráze o tom, jak "se ještě více a ještě pevněji semkneme", je jisté věci rozumu a opatrnosti, abychom za prvé přezkoumali obecný i historický obsah samého pojmu jednoty, abychom pak za druhé uvážili a ověřili předpoklady, z nichž dnes vůbec může vzniknout nějaká sociální jednotu, ať už jako účinný nástroj odporu proti nenormálnímu a neudržitelnému poměru, ať už jako konstruktivní sociální síla či konečně nástroj, s jehož pomocí by si velké množství lidí mohlo vskutku vydobýt prostor hmotného a duchovního bezpečí.

Jednota velkých společenských skupin, tím spíše pak jednotu celých národů a celých organizačních a ideologických systémů byla v dějinách ustavena — jestliže se tak vlastně do všech důsledků vůbec někdy stalo — jakožto více méně všeobecný souhlas s určitým praktickým operativním postupem, a to většinou k dosažení jednoduchého cíle a v mezní situaci. Podle starého úsloví: "při na psy štekají, ale proti vlkům se spojují" zapomnělo kdysi jak Rakousko tak Prusko na staré spory a rozhodlo se pro jednotný postup s Ruskem proti napoleonskému nebezpečí; podobně vznikl i spojenecký pakt proti Hitlerovi — jako společná operace dvou politických soustav, z nichž ta revoluční se vlastně nikdy nepřestala tajit úmyslem, v dlouhodobém vývoji překonat svého okamžitého spojence.

Podle téhož schematu — z tísne, úzkosti a vzdoru — se vytvořila i ona akční jednotu srpnových dnů před sedmi léty, která diktovala slova plamenných a smrtelně vážně myšlených výzev i po-

bizela milióny občanů, aby se k nim podpisem manifestu přiznávali. Ono na pohled fascinující bratrství všech se všemi, odhodlání bránit mladé vymoženosti do hrdel a statků se mohlo zdát kvalitou vyššího řádu. Ve skutečnosti však tato jednotu nevznikla proto, že by různost stanovisek byla vskutkem sjednocena a protikladné zájmy vskutku usmířeny — ale protože ten i onen byl v téže míře ohrožen a jinak víceméně zásadní protivníci nemohli mít pro tu chvíli jiný než totožný politický cíl. Na druhé straně můžeme na této naší vlastní, důvěrně známé situaci stanovit s modelovou názorností objektivní potřeby a tlaky, z nichž se jednotu může zrodit jako vztahová soustava smysluplná, nadaná novou vyšší kvalitou.

Jednota není totožnost a nejde ani o to, aby se jako totožnost jednotlivých názorů ustavovala. Sám pojem, v němž je zahrnut proces sjednocování, vlastně předpokládá různost stanovisek, která mají být dořizována stanovisku vyššímu. Na místě je tu ovšem i otázka, zda obsahují tyto jedinečné různosti vůbec tolik společného, aby se to mohlo slát základem nějakého sjednocení, což je totéž, jako bychom se zeptali, jaký může být účel, cíl a smysl jakékoliv sociální jednoty.

Nejpodstatnějším a také nejcenějším rysem oné jednoty z roku 1968 byla její principiální tolerance. Respekt k názoru toho druhého, byť to byl i komunistický funkcionář, ochotný podrobit své minulé jednání a chování revizi, chuť k diskusi, za předpokladu, že bude rovnoprávná, třebaš jejím partnerem byla organizace, kterou by bývalo nebylo tak těžké prostě obvinít a odsoudit. Zobecníme-li tento model, který se bezesporu osvědčil, který přetrval strašný ořes děle, než bylo možné očekávat, — dojdeme k závěru, že jednotu, která se bere z vnitřní společenské potřeby, jest a jediné může být společným a jednotejným zájmem co největšího množství lidí, aby se ke slovu dostaly a prakticky se uplatnily co nejrozmáhlejší zájmy. Vše ostatní je falešná jednotu kolektivních emocí či mocenské manipulace.

Zdá se, že instituce, které v této chvíli k jednotě vybízejí, nejsou stále ještě půdou, na níž může být tato jednotu uskutečněna. Jedinou cestou k jednotě je zatím pořád ještě nejspíš cesta jednoho každého člověka ke kořenům jeho lidství, k jednotě slušných lidí při čínech základní mravnosti. Což jest — ostatně — právě ta jediná skutečná jednotu, podle níž budou vždycky institucionální a manifestační jednoty měřeny a souzeny. J. J.

Mao na Mount Everest

U příležitosti "Mezinárodního roku ženy" vystoupila dne 16. května 1975 35letá Japonka Junko Tabei v doprovodu Šerpy Ang Tseringa na nejvyšší vrchol světa Mount Everest (8848 m). Bylo to v pořadí již sedmnácté slezání Everestu klasickou cestou Hillary-Tensing z jižního sedla, z toho čtvrté vítězství nad horou japonské expedice a první triumf ženy.

Nedlouho nato, koncem května t. r., rozšířila čínská tisková agentura zprávu, že 25. května bylo Everestu opět dobyto a to rovněž ženou — ovšem cestou předválečných britských expedic přes severových. hřeben. Čínská expedice tedy volila stejnou cestu, jako tomu bylo v roce 1960, kdy mělo dojít k údajnému prvovýstupu čínskými horolezci, kteří při této příležitosti měli na vrchol dopravit bustu Mao Ce Tunga. Úspěšnou horolezkyni má být Tibetanka Phundob Phundob, jež byla na vrchol doprovázena osmi (!) čínskými horolezci. Podrobnosti o výstupu a zdolání hory nebyly uveřejněny.

Zpráva o slezání Everestu vyvolala okamžité stejné pochybnosti, jako zpráva o výstupu v roce 1960 a to především v japonských horolezeckých kruzích. Paní Junko Tabei vylučuje možnost, aby se najednou ze severu dostalo na vrchol devět lidí; navíc nebylo na severním úbočí vidět z vrcholu jakoukoliv činnost nebo tábory. Je tu však přece jenom jedna věc zcela rozdílná od expedice v roce 1960 — vrcholu bylo dosaženo prý v časných odpoledních hodinách, takže "budou" existovat nepochybně i hodnověrné dokumentární snímky . . .

Tři čínští horolezci měli v roce 1960 dosáhnout vrcholu neznámým terénem, na kterém ztroskotala elita předválečného světového horolezectví v sedmi výpravách. Čínského vítězství nad Everestem bylo prý dosaženo v 1

hod. 40 min. po půlnoci, takže se dobytí vrcholu nedalo dokumentárně fotograficky zachytit. Nebyly ovšem uveřejněny ani snímky z míst, kterými museli horolezci lézt ještě před setměním. Důkaz nepřináší ani film o expedici, z něhož je ovšem na první pohled patrné, že Číňani skutečně útok na Everest podnikli, že však náznakové sportovní akce využili především k politické propagaci.

Ze zkušeností předchozích výprav je známo, že expedici na vrchol Everestu známou "cestičkou vyšlapanou" z jižního sedla asi 400 m pod vrcholem mohou úspěšně dokončit jen dva horolezci. Předběžné expediční přípravy dosahují mamutích rozměrů. Aby na vrcholu Mount Everestu stanuli dva lidé, vyžaduje expedice 500 nosičů, 25 šerpů a asi stejný počet výtečných horolezců, aby připravili cestu ke konečnému úspěchu. Kolik lidí by asi tak potřebovala expedice, z níž se má na přece jen utýl vrchol Everestu namačkat devět členů výpravy, včetně Maova poprsí? Kolik by bylo zapotřebí třeba jen lahví s kyslíkem? Zdá se, že sportovní gigantismus zaujal v čínském sportu jedno z předních míst. Vzpomeňme plaveckého maratónu, nikoliv marnýše, strýce Maa, když ve Žluté řece uplavával jakousi předlouhou trat' v takovém fantastickém čase, že by byl musel předhonit i tu neirychnější ponorku zahraniční výroby.

Neudivilo by nás, kdyby čínská tisková agentura Žvej přinesla zprávu, že čínský rolník Ma Li Čkej vylezl po žebříku "Rudá vlajka" na měsíc a vrátil se na rodnou zemi pomocí papírového draka "Rudá záře" vlastní konstrukce, čímž by byla zasazena další rána kremelským sociálnímperialismem. Tak teda šťastnou cestu! Jan Ryba

MATENÍ . . .

(Dokonč. ze str. 2.)

riskovat svůj i jejich osud. Italský i jugoslávský komunistický žurnalista byli od nás vypovězeni za to, že se jen soukromě stýkali se stoupenčí Pražského jara. Český spisovatel Ota Filip byl zbaven občanství a vyhoštěn z republiky také proto, že prý provokoval v zahraniční televizi. Nechal se totiž nafilmovat při práci kterou dělal — jako dělník.

Říká se — jiný kraj, jiný mrav. Ale dvojí mírou měřit také nelze. Helsinský dokument vyzývá vlády všech evropských zemí, aby usnadnili práci zahraničních novinářů, umožnili jim vol-

ný přístup k potřebným informacím, svévolně je nepro-následovali. Vláda v Praze bude přeci jen musei trochu změnit své jednání, bude-li chtít tento závazek dodržet.

Až dosud to měl u ní dobré jen ten zahraniční novinář, kterému se vláda se vším co dělá strašně líbila. Ale představa, že o situaci v Československu by měli zahraniční novináři — v rozporu s pravdou — psát jen samou chválu, zatímco pražští komunističtí novináři — také v rozporu s pravdou — mohou nadále vyhledávat na západních státech zas jen to nejhorší, je představa dost podivná. Ještě podivnější je, když majitelé téhle představy jezdí po světě s poučkami o žurnalistické serióznosti.

K. Jezdinský

GOLDENE STADT

Konečně také v Düsseldorfu

naš restaurant

s českými a mezinárodními

specialitami

PIVO 12° PLZEŇ • BUDVAR ZE SUDU

Srdčně Vás přivítá známý pražský gastronom Vilém Bláha. • Jídla chutlivě upravuje mistr kuchař V. Matějka

GOLDENE STADT,

Böhmisches Restaurant, D-4 Düsseldorf,

Mintropstr. 5 • tel. 37 93 96

Cca. 2. min. od Hlavního nádraží

SPORT

Hokejové mistrovství světa se po 44. letech uskutečnilo znovu v Polsku. Tehdy se odehrávalo v Krynici, teď bude v Katovicích a během 18 dnů tam bude sehráno 40 zápasů. Účast ohlásilo také pět set novinářů a utkání budou vysílat všechny světové televizní stanice.

Laco Petrás, nejlepší střelec I. fotbalové ligy nesmí hrát osm kol ligy. Byl vyloučen v přátelském utkání Senica-Inter za nerespektování rozhodčího.

Poslední výsledky I. fotbalové ligy: Inter-Ostrava 0:0, Žilina-Slovan 1:0, Trnava-Dukla 1:2, Trenčín-Trnava 2:1, Toplice-Slavia 3:2, Lok. Košice-VSS 0:2, Bohemians-

Brno 3:0, Plzeň-Jablonec 1:0, Zápas II. ligy: Sparta-Michalovce 3:0, Frédek-Místek-Tatran Prešov 1:0, Spartak Vlašim-Strojírny Martin 2:1, ZVL Povážská Bystrica-VŽ-KG Ostrava 1:0, SONP Kladno-Partizán Bardejov 1:1, Dukla Banská Bystrica-Slovan Liberec 1:0, AC Nitra-Kysucké Nové Město 1:0. Ve Spartě se sedmi body.

V zahraničních fotbalových ligách vede Bayern München v NSR, Austria V Rakousku, Lokomotiva Plovdiv v Bulharsku, Ajax v Holandsku, Nice ve Francii, Bolenbeek v Belgii a Beograd v Jugoslávii.

Na dvorcích West Side Tennis Clubu ve Forest Hills, kde byl minulý týden zahájen třetí největší turnaj světa, mezinárodní mistrovství světa USA, se do závěrky listu probíjeli do semifinále: Nastase (Rumunsko), Orantes (Španělsko), Fillol (Chile) a Vilas (Argentina), který ve svém posledním zápase vyřadil Kodeše 6:2, 6:0, 6:0. Ve dvouhře žen Navrátilová s Evertovou porazily dvojici Mappinová — Charlesová 6:4, 2:6, 6:2.

Sportovní všehochut'

• Iva Zajíčková zachránila Waterloo. Na MS ve dráhové cyklistice porazila Zajíčkovou až ve finále Američanka Novarová 0:2 (13,38, 13,29). Ostatní čs. sprintérky se dopustily "školáckých" chyb a skončily v poli poražených.

• Faina Melniková překonala jako první žena na světě v hodů diskem sedmdesátimetrovou hranici výkonem 70,20 m. V pořadí nejlepších diskářek světa figuruje čs. reprezentantka Vyhnaná na 11. místě výkonem 63,26 m.

• Australský tenis. tým bude v utkání Davisova poháru v Praze proti Československu postrádat Johna Newcomba, který se narušil v americké nemocnici v San Antoniu podobit operaci zraněného kolena. Vedle Ken Rosewalla bude na štvrtici druhým Australanem Tony Roche nebo Rod Laver.

• Ve 3. kole tenis. turnaje v Chestnut Hill (Massachusetts) prohrál Jan Kodeš s Australanem Rodem Laverem hladce 1:6, 1:6. Pro pražské utkání to není radost na skutečnost. Laver se dostává pomalu, ale jistě do výborné formy.

• První finále hokejového PMEZ mezi Teslou Pardubice a CSKA Moskva se hrálo před vyprodaným hledištěm v Pardubicích. "Perníkáři" vyhráli 3:2.

• Zlatým hřebem druhého dne plaveckého mistrovství USA byl světový rekord 18 letého Bruce Furnisse na 200 m kral. Časem 1:30, 32 min. překonal svůj vlastní rekord z Long Beach (1:30,39). Další svět. rekord zaplavala trojnásobná mistr světa Tim Shaw na 400 m kral. časem 3:33,31 min. a svedl fantastickou bitvu o titul mistra USA s Furnissem, který byl jen o 68 setin pomalejší.

• Přestože Ital Brambilla na voze March zvítězil v Zehnoku na Velké ceně Rakouska, připsal si na své konto pouze poloviční počet 4,5 bodů za prvenství. Závod byl po 29. kole pro silný déšť přerušen. Nicki Laudovi chybí do získání titulu MS poze 0,5 bodů.

• Do finále Jihoamerického fot-

balového poháru se probíjela Brazílie probíjela ještě mužstva Rosariu porazila Argentinu 1:0. Do finále skupiny se kromě Brazílie probíjela ještě mužstva Uruguaye a Kolumbie. O čtvrtém účastníku rozhodne zápas Peru-Chile.

• Francouzský překážkář Druhá vytvořil v Západním Berlíně nový svět. rekord v překážkovém běhu na 110 m časem 13,00 vt. Na 100 m vyrovnal letos podruhé Williams (USA) světový rekord časem 9,9 vt. Oba rekordy byly vytvořeny za silného deště.

• V Mnichově se konalo mistrovství Evropy ve střelbě z kuše. V jednotlivých zvítězil krajan W. Tella Nipkow, před Bleeserem z NSR. V mužstvech vyhrál tým NSR před Švýcarskem a Rakouskem.

• Tréner rumun. národ. hokej. mužstva Ludovic Puskas, přibuzný známého fotbalového profesionála Ference Puskase, uprchl do NSR, kde požádal o asyl. Dostal již nabídku od EC Hannover.

• Evropská plavecká sezóna vyvrcholila 4. ročníkem Evropského poháru. Muži bojovali v Moskvě, (skup. A) Sofii, (B) a Athénách (C), ženy v Leedsu (A), Toursu (B) a v Kodani (C). Pohár mužů vyhrál v Moskvě SSSR před Belánij a obhájcem titulu NDR, ve stejné soutěži žen dominovaly v Leedsu plavkyně NDR. Třebaže startovaly bez reprezentantek z MS v Cali, získaly prvenství již počtvrté — ze 14 disciplín zvítězily v deseti. Tvrďí chlebiček jim připravují borci obého pohlaví z USA, kteří jdou ve výkonech nezávisle nahoru.

• Vítězstvím atletů NDR skončilo finále V. ročníku Evropského poháru atletických družstev mužů i žen v Nizze. Obě soutěže vyhráli reprezentanti NDR — ženy naprosto přesvědčivě a obhájily tak svoje prvenství z r. 1973. Muži po velkém loži s minimálním vítězstvím SSSR rozdíl 3 bodů.

• Jak jsme již oznámili zemřel v Moskvě býv. soupeř E. Zátopka Vladimír Kuc. Čs. noviny přinesly obvyklé nekrology, ale ani v jed-

Pro koho?
Pro kočku!

Je neznámo, kdo první vymyslel nástěnku. Již ve starém Egyptě, již ve staré Číně . . . jak by asi mohli dobořit historici. Jisto je, že největšího významu nabyl tento sdělovací prostředek v našem věku hlavně tam, kde je ho vlastně nejméně zapotřebí. Když se v Československu svého času jedna strana a jedna ideologie zmocnily veškerého života, ukázalo se, že vlastnit tisk, rozhlas a televizi ani zdaleka nestačí, že je třeba vlastnit i každou veřejnou plochu k přesvědčování stále ještě nepřesvědčených. Z vystřížených, písmenek se rodí zapalující hesla, nudné fotografie, kterých si v tisku nikdo nepovšímal, obveselují uzlenářství i zastávku autobusu. Nástěnka — jako prvořadý projev národní agitace — je tu postrachem, tu obveselením už i malých zádků, kteří jejím prostřednictvím s neochvějnou pravidelností sdělují — neznámo komu, že ačkoli Lenin zemřel, Leninismus žije, že kupředu, zpátky ani krok, či dokonce, že první máj je svátek všech pracujících. Podobně se stejnou nápaditostí, se stejné novinky sdělují na školách středních a vysokých, v maloobchodě i velkoobchodě, na velkých stavbách socialismu. Takové nástěnky se bodují i jinak hodnotí a kolem jejich tvorby vzniklo i vědecké odvětví. Už před rokem jsme si dovolili poukázat na znalosti jistého soudruha Sádla, který ve stranickém teoretickém časopisu zdůraznil stranickost hobry, správné barvy a přiměřené délky hřebíčků. Nástěnkověda prošla i pozitivním vývojem, neboť experti časem usoudili, že mezi nejlepší nástěnky prý nepatří vylepené Rudé právo, zejména nikoli jen jeho sportovní stránka a že si tu prý nástěnkář práci příliš usnadnil. Na druhé straně nástěnka má být ovšem polepena celá, neboť — a týdeník Tribuna nedávno citoval k tomuto varování významného sovětského nástěnkáře, — každá prázdná plocha je prostorem pro třídního nepřitele. Problém je v tom, že počet míst vhodných pro nástěnku vysoko převyšuje počet ochotných nástěnkářů. Naštěstí je tu však Československá tisková kancelář — oddělení Pressfoto se zvláštním pododdělením pro národní agitaci, materiálu, ji-

nom nebyla zmínka o sportovním a osobním přátelství obou sportovců. Tak Zátopkovi přece jen "normalizační zpráva" nepomohla.

• Čtvrtý zápas v kopané žen mezi ČSR a Itálií skončilo v Karlových Varech vysokým vítězstvím českých reprezentanek v poměru 7:1.

II. S.

Sletový rok započal

Jarmila Uhlířová

Slet. To slovo vždy elektrizovalo, fascinovalo! Celý náš život dostal jinou náplň v době horečnatých příprav k této vrcholné národní události. Nejen v tělocvičnách vše ožilo, ale v nás všech se rozhořel neklidný plamen, z něhož před očima zářila dvě kouzelná slova: Slet! Praha! Bože! jaká to byla krása, jaké nezapomenutelné dojmy, jaké bohatství citů, jaká škola vytrvalosti, kázně a pevné vůle, jaké blažené vědomí, že také patříme k obrovskému sokolskému celku, který je jádrem i solí národa!

Velká města i malé vesnice a samoty žily myšlenkou zakladatele Sokolstva pracovat k tomu s vypětím všech sil, "aby národ český zaujal jednou opět ono postavení v řadě národů evropských, které již jednou měl a které nepřízní osudu ztratil."

Dnes žijeme roztroušeni po celém svobodném světě, ale víme o sobě. Zahájili jsme sletový rok už IV. sletu Čs. Sokolstva v zahraničí. 30 srpna t. r. vzplanul sletový oheň vznícený Sokolem Solothurnem ve Švýcarsku na náhorní planině pohoří Jura poblíž vesnice Malleray. Je to trať Biel-Montier.

Čs. Sokolstvo v cizině konalo své srazy, na nichž bylo čteno "Poselství" Ústředí vydane k této slavnostní příležitosti. Hovořilo se o chystaném sletu v Curychu a všech plánech s tím spojených. Cítíme všichni silně, že v náš národ žije a bude žít tak dlouho, dokud se neztratí vůle k životu. Víc než kdykoliv jindy si uvědomujeme, že jen ve svorném celku je síla, která z násobena pevnou vůlí,

dovede drtit překážky. Slet není žádná legrace. Je to úžasná dobrovolná práce nadšených, je to dílna v tělocvičnách, je to utažení opasku, aby zbylo na cestu a vydání se sletem, vždyť Curych není za hmaty!

Ale žádná obet' není těžká, připomeneme-li si, co slet pro nás znamená, jakou službu prokáže našemu národu v cizině, kde opět zazní jméno Masarykova Československa, prokáže mravní sílu a občetavost Sokolstva, která houževnatě a za všech okolností odolává rozkladnému nápotu. A nemohu jinak než znovu se odvolat k autoritě pro nás Sokoly nedotknutelné, br. T. G. Masarykovi, prezidentu a tvůrce ČSČ. V roce 1926 o VIII. všesokolském sletu, kdy hrozil nápor fašismu, řekl k delegaci sokolské: "Vítám váš slet, neboť přišel jako na zavelanou, aby všechny myslící názorné poučil, co znamená demokratický celek: organizovanost, ukažnost, připravenost. A tento organizovaný, ukázněný, připravený celek, ta naše krásná obec sokolská, má právě teď zvláštní význam: zastihuje nynější politický nesoulad a stlačuje jej na předchozí fázi našeho politického vývoje. Když přehlédnu tyto masy Sokolů a Sokolic, mladých i starých, uvědomuju si znovu a znovu, že každé množství musí být ovládnuto a řízeno ideou, ideou pojatou a držanou jednotlivci, vedoucími množství a zároveň mu sloužícími.

V tom smyslu Sokolstvo a jeho idea je živým vzorem a poučením národu a republiky."

Telegraficky ze světa

V Bukurešti byla podepsána dlouhodobá dohoda o hospodářské a vědeckotechnické spolupráci mezi Rumunskem a Turckem. • Společné prohlášení vydali Indonézie a Portugalsko o tom, že se budou snažit o obnovu klidu a pořádku v portugalském Timoru. • Deset lidí bylo zabito a mnoho dalších zraněno při obnovených srážkách mezi Palestinci a libanonskými vojáky nedaleko Bejrútu. • O pětina procent zvýší vojenský rozpočet chce pro příští rok Japonsko. • Kuba a Filipíny navazují, respektive obnovují svoje diplomatické styky na úrovni velvyslanců. • V Puškinově muzeu v Moskvě probíhá výstava obrazů newyorské galerie. Výběr děl představuje vývoj západoevropského malířství od osmnáctého do počátku dvacátého století. • Osmdesát států všech kontinentů se účastní pátaticáté Mezinárodní konference o vzdělání v Ženevě. • Na cholera zemřelo během srpna na indonézkém ostrově Siderut stotřicet osob. Zvláštní zdravotnický tým tu má teď za úkol zabránit šíření choroby do jiných oblastí. •

miž lze nástěnky zaplnit bez námahy, ovšem zas za cenu 21 až 80 korun československých. Ty však ochotně zaplatí podnik, neboť zaměstnanci se pak místo mnohadinového přemýšlení budou moci věnovat práci, která se zdá užitečnější. Výběr, který právě inzeroval týdeník Tvorba je postačující: Hrdinové socialistické práce, K měsíci československo-sovětského přátelství, Naše ženy,

Úspěšně vyřešíme úkoly rozvoje naší techniky. Za socialistické životní prostředí — Kvalitní zboží spotřebitelům — a mnohá další. Na příští rok se mimo jiné — nabízí: 55 let od ustavujícího sjezdu KSČ v Praze, Od 14. do 15. sjezdu KSČ, Pracovním týdnem sjezdu zdáváme 15. sjezd KSČ. Splněné volební programy. Usnadnit život zaměstnaným ženám . . . Není pochyb, že pilně oddě-

KOMENSKÝ - VYNÁLEZCE

(DE ARTE SPONTANEI MOTUS . . .)

Perpetuum mobile se pokoušeli sestavit již antéti vynálezcové věci patentních, po nich v průběhu staletí stovky a tisíce dalších, leč problém zůstal do dnešních dnů nevyřešen.

V 17. stol. se úsilí o konstrukci věčného stroje podobalo americké zlaté horečce 19. stol. Ani Jan Amos Komenský neodolal a od r. 1632 se více než 10 let soustavně zabýval myšlenkou, jak sestavit přístroj, který by se pohyboval naprosto samovolně bez přispění jakéhokoliv zdroje energie. Konečně se mu podařilo sestavit "machinku", založenou na principu soustavy kol, koulí a válců, která pracovala přesně tak, jak si představoval. Neznámé dílo J. A. K., v němž ličí své práce na sestavení perpetua mobile a zdůrazňuje význam přístroje nejen pro hmotný, ale především morální pokrok lidstva, bylo nedávno objeveno v Královské knihovně v Haagu.

První zmínka o rukopisu pochází až z r. 1873. Jde o zprávu o převzetí písemné pozůstalosti holandského básníka a diplomata Constantina Huygense. Jeho písemnosti byly odevzdány Královské knihovně v Haagu na sklonku min. století a přejímající knihovník uvedl v protokolu, že v seznamu písemností z oboru astronomie, fyziky, matematiky, techniky a jiných věd, je na str. 134 uveden také spis De arte spontanei motus . . . Tato zmínka sama o sobě mnoho nenapovídala, nebyl v ní uveden ani autor, ani datum vzniku rukopisu, ba dokonce ani celý titul textu. Naštěstí dávný předek C. Huygense, který byl vrstevníkem Komenského a usiloval o to, aby se Jan Amos stal učitelem jeho syna Christiana — napsal v jednom ze svých dopisů Descartesovi, že zná v Amsterdamu muže, který dělá pozoruhodné pokusy s perpetuem mobile. Tato poz-

námky si všiml (to bylo již v tomto stol.) jeden franc. badatel, který zároveň znal i zprávu holandského knihovníka o existenci rukopisu De arte spontanei motus a v poznámkách k Huygensové a Descartesově korespondenci upozornil na souvislosti a přibíhl ke své glose signaturu, pod níž je v hagské knihovně text založen. Dopis i s poznámkou vyšel v r. 1970 v jedné zahraniční edici a díky rozumné odborníci byla pořízena fotokopie rukopisu a poslána do Prahy.

Tomuto nálezu však předcházel jiný latinský text o perpetuu mobile, nalezený v Britském muzeu v Londýně. Od konce 19. stol., kdy byl rukopis nalezen, až do současnosti se soudilo, že tento zlomek, který má tři stránky a tři řádky, vzešel z pera Komenského. Byl to však omyl, který zřejmě vznikl tím, že spis byl nalezen v pozůstalosti Samuela Hartliba, o němž je známo, že opisoval a částečně i vydával dílo Komenského a že byl vůbec oddaným přítelem velkého Čecha.

Nepravost tohoto fragmentu byla dokázána analýzou stylu, kterým K. psal svá latinská díla. Neomezoval se nikdy jen na řeč tzv. klasičtějšího období.

Komenský byl umělec slova, básnický se vyžíval v próze. Nikde se neopákoval. V jeho dílech je nápadné, jak protentýž pojem hledá stále nové a nové vyjádření. V rukopisu, o němž se soudilo, že jde o práci K. se na třech stránkách našlo třicetkrát různě řeči "causa movens"! To by K. nikdy neudělal! Zarážející byla i jazyková neobratnost tohoto textu a navíc ještě nesrozumitelnost. O K. je známo, že jeho řeč při veškeré své bohatosti a barvitosti je až plasticky jasná a snadno pochopitelná. O čem pojednává rukopis De arte spontanei motus . . . ? V první části píše K., jak přišel na myšlenku zabývat se

konstrukcí PM. Byl rok 1632 a K. působil už 4 roky v Lešně. Tu ho navštívil rodák, jeho jméno K. neuvádí, který právě přijel z Anglie a ličil příteli, jaké nadšení tam vzbudily pokusy o konstrukci přístroje, který se sám hýbá, bez vlivu vnější energie. V další části rukopisu se už K. o příteli nezmiňuje; zřejmě opět odjel a K. pokračoval v pokusech sám. Píše, jak jej myšlenka na PM pronásledovala, jak věnoval "machince" stále více času, až asi po pětiletém úsilí přišel na způsob, jak využít vlastností těles, která se snadno pohybují, kouli a válců, k sestavení perpetua. Na podzim r. 1639 si sám vysoustruhoval obal strojku — kterému stačil první popud a už pracoval sám a to na základě mechaniky a nikoliv "astrálního plynu, který stéká z hvězd".

Musíme si uvědomit, že rukopis vznikl na konci třicátých let 17. stol., tedy současně s raně pansofickými díly. Bylo to v době, kdy se K. už začal soustavně zabývat myšlenkou na "nápravu věci lidských" a na příkladu přístroje ukazoval: jestliže strojek funguje jen za předpokladu, že všechny součástky do sebe dokonale zapadají, jestliže dokazuje, že celý systém musí být ovládan určitými pravidly, pak totéž platí i pro lidstvo, které veškeré své konání i v otázkách morálních musí podřídil pevnému řádu. Jde tedy o vyústění filosofické, což zvyšuje význam spisu a navíc svědčí o jeho autentičnosti.

Možná, že někoho nápadně otázkou: Co to vlastně zkonstruoval JAK? Perpetuum mobile to ovšem nebylo. Přesto není vyloučeno, že velký český pedagog a myslitel byl i autorem významného technického vynálezu. Na západních trzích se nyní s úspěchem prodávají kyvadlové hodiny, které bez natahování fungují po celý rok. Vycházejí z principu slavného holandského fyzika Christ. Huygense, což není nikdo jiný, než syn básníka C. Huygense, v jehož pozůstalosti bylo nalezeno dílko De arte spontanei motus. Huygens mladší jistě podrobně znal i Komenského perpetuum mobile. Kyvadlové hodiny, které později Ch. Huygens zkonstruoval, byly sestaveny rovněž na principu koulí a válců. Nelze tedy vyloučit, že se fyzik inspiroval vynálezem Komenského. To je ovšem jen dohad, ostatně význam Jana Amose Komenského, jeho odkaz národům, je tak veliký, že je pouze zajímavé, nikoliv však podstatné, zda byl či nebyl také autorem vynálezu, který se v určité formě uplatňuje dodnes.

Jan Werich

Právě tak jako Jiří Voskovec oslavili letošního roku sedmdesátiny. Jeden arciť v Praze a druhý v New Yorku. O tom, jak v Praze slavil své sedmdesátiny Jan Werich se vypráví nejen v Praze, ale v celém Československu celé legendy. Obydlí ječného Jana Wericha bylo totiž obloženo dílem gratulanty, dílem čarochány (přezdívka pro policajty, hezká, že?), kteří měli ty gratulanty registrovat a pěkně si panatovat. K tomu účelu byli vybráni čarocháni dokonce i s vysokoškolským vzděláním a instalována jedna skrytá kamera navíc. (Jedna už víc jak dvacet let snímá nedaleké francouzské velvyslanectví až po okraj domu kde na Kampě Jan Werich bydlí.) A tak tedy došlo k estébáckým věd pendlovali v únoru 1975 po Kampě, aby to nebylo nápadné občas s estébáckou dámou. Milenecká dvojice pak s sebou vložila radio s podivně dlouhým anténou. O narozeninách Jana Wericha se tedy vědělo, ačkoli o nich nepadla oficiálně ani zmínka a ačkoli je Jan Werich už deset let nositelem titulu Národní umělec. — Jistě právem. Záhy po svých narozeninách Jan Werich poděkoval. A protože třeba mnozí gratulanti díky nepořádku na poště odpověď nedostali, uiskneme ten dopis z Prahy, bez vědomí autora, pro naše čtenáře i my, i s omluvou, že A. L. neodpustitelně na narozeniny V+W zapomněly. Omlouváme se a přejeme všecko nejlepší! K/VÍDEŇ

V Praze v únoru 1975

Přátelé, přáteli,

sedím nad kopečkem dopisů, které jste mi poslali. Každý z nich by stál za speciální odpověď. Kdybych jenom jednou stránkou odpovídal na každý z nich, bylo by to pět set stránek. To bych si připadal jako nebožtík Victor Hugo, když psal Bidničky. A tak mi nezbývá, než abych místo všem, odpověděl jednomu a nebo, místo jednomu, všem. Byl bych lhář, kdybych předstíral, že mně kralita i kvantita zmíněné korespondence nedojala. Nikoliv k slzám, abyste mi rozuměli, dojala mě však tak, jako dojmá pohled na ústa mladého a krásného, nebo jako postek pěkné hudby. Jak denně "roznášečky" přinášely další dopisy, jak denně jsem je otvíral a četl v nich chvěly a dikéřzdání mně a tím také i Voskoveci za naši činnost, přistihl jsem se, že se začínám hrát vážně. Poznal jsem to ráno v zvečle, když na mě pohlížel můj dostojný obličej a připomínal mi různé hlavy všech věků a národností, kteří, berouce se vážně, způsobili mnoho neštěstí a končili jako komické figury. A hned jsem vystřídal.

Chej Vám poděkovat. Každý člověk se během života nachází v situaci, kdy mu přijde vřelá, nebo perne opěvadlo a nebo i špacírka. Víte, taková špacírka, co nosíval Clown Karel Chaplín. Taková lehounká, hamburská, kterou vyzýval oběma rukama před třetí policií, nikdy ho neuhodil. Jen pohrdlivě ji zatočil policií před nosením a pak, opíraje se o ni elegantně, špacíroval kam ho srovná vřelá vedla. V každém dopise od Vás jsem takovou špacírku našel. Takže to Vám děkuji především.

Hodně z Vás mluvilo o mém optimismu. Já se domnívám, že správný optimismus pramení ze skepse, kterou má našťásti Pánbůh obdálil. Když člověk od nikoho nic nečeká, když všechna prohlášení všech koncilů všech věků registruje ve své mysli co prohlášení, nemůže být zklamán. Mě nezklamala žádná masová organizace a počítám v to i Sokol.

Sečť nebyl nikdy jiný než jaký je. Ze nebylo únosů aeroplánů, bylo jen díky tomu, že nebylo aeroplánů.

Nájemních vrahů však nikdy nebylo nedostatek. A přece každého dne byl svět o chlap lepší než den předtím. Každý denšek je lepší než večerejšek i když lidé dělají psi kusy, aby tomu tak nebylo. Neboť, domnívám se, toto nespočívá v lidském činu, nýbrž ve vesmírném rytmu, o kterém, našťásti, víme tak málo. Není tudíž důvod k zoufalí a pesimismu, když se můžeme vsadit s kýmkoliv, že zítra bude líp než dnes. Člověk nemůže nikdy dělat víc, než je mu dovoleno člověčenstvím. Můžeme dělat vždycky. A jak jste si všimli to s úspěchem probíhá. Ale přemýšlel, a to dá práci, umí jenom část lidstva. Ona část, ona tenoučká vrstva, která válčí s lidskou hloupostí.

Je to bitva, kterou nemůžeme vyhrát, ale nesmíme ji vzdát, chceme-li, aby zítřky byly lepší než večerejšky. Idealismus může vést k pesimismu. Ne však materialismus, i když v tomto hmotářském století nemáme ani páru o tom, co vlastně hmota je.

Musíme však s podivem zaznamenat, že právě v tomto vědecky podloženém hmotářském věku jestrují lidé všech barev a jazyků, kteří korigují osvědčená přístroji, trdíce například, že vřelá dobře dogma nejlíp. Typický idealismus a ke všemu ještě prázdná čistota té které materialistiny. Leč taková lidé byli, jsou a budou. I to patří k člověčenství.

Mohli bychom si takhle porádát dlouho, neuvádějte Vás to. Jsoueno však vyžaduje stručnost:

Vaše dopisy mě přesvědčily, že není nic, nač bych si mohl stěžovat. Udělili jste mi rád přátelství. Největší rád řád, protože se nedá koupit, protože se nedá vyhládat od dveří ke dveřím, protože se neděluje, aby začaroval vědomostí a protože s ním nelze chytračit. A teď to je nepovolaným očím neviditelné. Chci bych Vám říct, že je to nejvyšší poeta, které jsem se dožil. A že Vám za to děkuji. A že Vám přeju, abyste se měli dobře.

Váš JAN WERICH

Jan Ryba

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.

OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0286

ANDREW VENGLARCHIK, JR.

President

JOHN SOPOC

Secretary

Mirová konference a Albánie

U příležitosti závěrečné, slavnostní láze Evropské bezpečnostní konference v Helsinkách si jistě mnoho lidí kladlo otázku, proč se jako jediná z evropských zemí Albánie konference nezúčastnila. Řada západoevropských listů přinesla na toto téma zajímavé články: jak žijí dnes Albánci, izolování od ostatní Evropy?

Západoněmecký týdeník "Stuttgarter Zeitung" píše o tom, co na první pohled bije do očí: nesmírný kult osobnosti, vytvořený kolem albánského vládce Envera Hodži.

"Portréty tohoto dnes šestašedesátiletého bývalého učitele pokrývají domovní fronty; jeho obrazy, busty a sochy v životní velikosti zaujímají v museích a na výstavách vždycky nejpřednější místo. Jeho rady pro všechny životní okolnosti jsou napsány na zdech museí, továren, škol a divadel. Albánci nemohou prakticky vykročit z domu, aniž by se setkali s hesly svého velkého vůdce: tam, kde není právě vhodná zeď, jsou vystaveny tabule s plakáty, a v parcích i ve volné přírodě jsou vyloženy a vytesány Hodžovy příkazy, i hesla, jimiž se oslavuje. A v nejbližší nadspolečné městy světelné reklamy s Hodžovými penazhoběhmi."

Také západoněmecký týdeník Die Zeit referoval o tom, s čím se západní turista nebo novinář, dosud v Albánii vzácný zjev, setkává nejvíce: o širokých bulvárech, skoro prázdných neboť v Albánii neexistují soukromá auta, o pomnicích Lenina a

Stalina, o drilu a disciplíně na každém kroku. Jak však žijí jednotlivci a rodiny? Těžko říci. Jen vnější pozorování je možné. Je zjištěno: Ten, kdo navštívil Albánii už dříve, tomu padnou do očí nově vystavěné domy, čtyř až pětiposchodové obytné bloky. Většinou byly postaveny bez pomoci bagrů či jeřábů, většinou stojí v neutěšeném okolí, bez kouska zeleně. Nemají ani plynové ani ústřední topení. Na balkonech se vedle televizních antén vrší přes celou zimu hromady dříví — rodina má měsíční příděl jednoho krychlového metru.

Nájemné je přizpůsobeno nízkým platům: dělník si na měsíční nájemné vydělá za půldruhého dne, a právě tak dlouho musí pracovat na dvě kila ovčeho syra nebo hovězího masa. Měsíční příjem inženýra nebo učitele je asi o šestinu vyšší než příjem dělníka, příjem spisovatele, sochaře či malíře asi tak o třetinu. Anglické ledničky stojí sedm průměrných měsíčních platů, stejně jako televizory. Těch se nyní prodávají tři modely, které se s uplatněním dorážejících součástek sestavují v přístavu Durres nebo na tirsanské univerzitě — tam jako součást studia. Auta mohou vlastnit jen úřady: proto dodávají volí u pluhu nebo zapřazení do vozu stále ještě krajně její typický ráz. Nicméně, doprava, zvláště nákladní, se za poslední tři roky dosti rozrostla. V přístavu Durres dokonce instalovali první semafor. Je to ovšem pokrok skromný —

přesně podle Hodžova prohlášení, že Albánie se nikdy nestane republikou coca-coly.

Nu, do toho má země Škipeťárů určitě daleko. Nicméně, změny tam lze pozorovat: západní korespondenti uvádějí, že se tu v mnoha oblastech rysuje určitý vývoj, směřující k pootevření okna do světa. Od té doby, co například v Albánii zavedli televizi, mohou televizní diváci sledovat programy televise italské. O tom, že se toho mnozí odvažují, svědčí hluk oficiální tirády proti vlivům italské módy. Na nástěnkách jsou pranýřování občané, kteří se oběkají podle západního vzoru. Co se ovšem západní techniky týče, o tu mají Albánci oficiálně značný zájem.

"Tu nejnavnější kombinací neslučitelného", poznamenává jeden návštěvník, "jsem našel na jedné velké výstavě: mezi díly socialistického realismu visel velký obraz znázorňující albánského ovčáka. V podpaždí však nenesl tento muž z lidu jehně, nýbrž první albánské transistorové radio značky Ilirija."

Na Skanderbegově náměstí, v srdci Tirany, se stavi patnáctiposchodový hotel pro turisty, který bude dokončen příštího roku.

Také ostatní zprávy se zmiňují o přípravách na zvýšený turistický ruch v Albánii. Autor článku si dále všimá jiných zajímavých jevů — například loňského projevu Envera Hodži, v němž se tento albánský předák bránil velmi vehementně proti výčtkám, že Albánii vhná do izolace za každou cenu. Albánské vedení však zřejmě není, co se dalšího politického kursu týče, zajedno — svědčí o tom záhadné zmizení dlouholetého ministra obrany Bekira Balluku.

I sebestmírné pootevření dveří však vnáší do země čerstvý vítr. Každé albánské dítě má sice svou dřevěnou pušku, mládež ve školách se učí v hodinách angličtiny nenávislné fráze o Spojených státech zvláště a kapitalismu vůbec, při setkání s cizincem však, stále ještě bílou vránou, neprojevuje albánská mládež nepřátelství. Ličí se například tato scéna: "Bulvárem Hrdinů zazněly vojenské povely. Žáci středních škol a studenti prvního semestru nastoupili před universitou k nácviku pro velkou slavnost. Jakmile se však přiblížila skupina turistů ze Západu, obrátili se k nim hlavy ze všech řad a bez chlebu na řízné povely z tlampačů této mladí lidé mávali a volali anglické pozdravy."

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

M. Džilas o komunismu

Má politika zmírňování mezinárodního napětí nějakou alternativu? Co přinese východní Evropě? Rozpadne se Jugoslávie po Titově smrti? Není marxismus příliš staromódní? Jaké perspektivy má mezinárodní komunistické hnutí? Je kapitalismus ještě tím, čím býval? Jak vlastně obstála americká demokracie v aféře Watergate? Na všechny tyto otázky, které jdou v mnohém na kloub problémům, mnohýra problémům naší doby, odpovídal ve zvláštním interview v Bělehradě třem americkým novinářům — známý jugoslávský opoziční vyslétel, autor knihy "Nová třída", Milovan Džilas.

Milovan Džilas, který je pro jugoslávské disidentské hnutí stejnou postavou, jakou je pro sovětské disidenty Alexander Solženicyn — nevěří, že by se Jugoslávie po Titově smrti rozpadla. Nevěří také v možnost nějaké sovětské vojenské intervence. Je však přesvědčen, že jeho země polřebuje mnohem víc soukromé iniciativy. Nejsem už marxista, protože marxismus je příliš staromódní, řekl dále Džilas. Alexandra Solženicyna pokládá za velkého autora, ale kriticky se vyslovil k jeho názorům na politiku zmírňování mezinárodního napětí. Milovan Džilas se domnívá, že tato politika nemá žádnou jinou alternativu. V rozhovoru s třemi americkými novináři k ní ještě řekl:

Politika zmírňování mezinárodního napětí je podle mého soudu víc pozitivní než negativní. Vzájemný obchod, turistika, výměna lidí, malé koncise znamenají, že ideologická přísnost ve východní Evropě slabne. O perspektivách mezinárod-

ního komunistického hnutí Džilas řekl:

Komunismus zahnívá, pomalu, ale jistě. Už to není mezinárodní hnutí v pravém slova smyslu. Dokud bojoval proti klasickému kapitalismu, který byl brutální, byl hnutím atraktivním. Teď se situace podstatně změnila — protože se ocetnul v konfrontaci s kapitalismem demokracií.

Americká aféra Watergate byla naproti tomu — podle Džilase zatěžkávací zkouškou, v které Spojené státy a demokracie znamenitě obstály. Pro Džilase je celá aféra důkazem toho, že Západ se stále více demokratizuje, ergo, že v demokracii, v pravé demokracii se přece jen dají zavčas potlačit všechny autoritativní tendence.

Pro koho . . .

(Dokonč. ze str. 6.)

lení ČTK usnadňuje život nástěnkářům. Někdy to nedá ani moc práce. Několik fotografií komínů, jedné dojičky, několika krav, zachovalého traktoru a významného funkcionáře stačí k ilustraci hesla Pracovníci úspěchy zdravíme 15. sjezd KSČ. Několik snímků z houbařského výletu brigády socialistické práce poslouží k ilustraci námětu Člověk a volný čas. Mnoho práce dají však ony nástěnky historické. Ze snímků o dějinách strany je třeba pečlivě vyrežovat například všechny ty, kteří stranu zradili do prava, do leva i do středu, které strana včas sama vyčistila, případně i pověsila —.

Je jich hrozná moc a není snadné některého nepřehlédnout. Potíže mohou být jistě také s ilustrací ústředního hesla Kvalitní zboží spotřebitelům a není také zatím známo, jak příslušné názorové agitační oddělení zvládne námět Splněné volební programy. Ale zvládne jej určitě, vlastně musí jej zvládnout.

Příští rok bude práce 15. sjezd KSČ a je možné, že bez nástěnek by o tom nikdo nevěděl. Třeba ani delegáti. A budou právě také volby a tu na názorné agitaci obzvlášť záleží. Bylo by přece neodpuštělnou chybou — kdyby je rodná strana měla prohrát jen kvůli zanedbané nástěnce či nevyžitému místu ve výkladu místního obuvnictví. Zkrátka nejlepší je polepit a zalepit všude všechno co se dá, aby každý na každém rohu hned viděl, že se jde krásným dneškem k ještě krásnějšímu zítřku.

A aby si zavilý nepřítel nemohl už nikde jedovatou křídou ani škrtnout.

K. Jezdinský

Pravda nzná hranice! Zato hranice až příliš dobře.

3 Nations Wine and Dinner House

V KALIFORNII

Stará tradice dobrého jídla a pití, české hudby a zábavy pokračuje již třetí rok za vedení populárního, bývalého hospodského z "České hospůdky" v San Franciscu. — Každou neděli a sobotu je u něho dostaveníčko krajanů. — 50 mil severně od San Franciscu "highway 101" v historickém údolí Jacka Londona, V Glen Ellen, 3 míle za Agua-Caliente, kam se chodíte koupat. Jidelna pro 100 osob, česká muzika, bar, vinárna, kulečník, vše pro vaše pohodlí a zábavu. Na jídelníčku vídeňský řízek, escargos — canneloni — seafood — steaks — prime rib, knedlíky, aj. Víno, pivo, česká muzika a harmonikář na čepu. Přijímáme záznamy na party do 50 osob.

13756 ARNOLD DR. GLEN ELLEN
LUNCH 11-2 — DINNER 5-9 PM
SATURDAY & SUNDAY 11 AM — 9 PM
FOR RESERVATION CALL 996-9979
Srdečně Vás zve JIŘÍ SIEBERT

Na zdar!
Never on Monday